

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " " 2 "
15 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu
administracija) in ekspedicijska na
štarem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Moč katoliškega zborovanja.

Slemško nad Vačami 10. sept.

Na Slemškem godí se le vélika in sicer pod okriljem sv. Križa le krščanska politika, ki je tudi katoliška. Ta pa nam katoličanom veléva, da se zbiramo pod omenjeno zastavo in da se bojimo s sovražniki svojimi z zedinjenimi močmi. Po tej velevisi zbirajo se že nekaj let dobri katoličani v družbe ali društva, in ta imajo potem časih vélika zborovanja, da pospešujejo tim bolje svoje blage namene. In ravno te dni je brati po časnikih od treh takih velikih zborovanj, ki ne bodo brez dobrega sadu.

Prvo veliko zborovanje imeli so že pretekli mesec francoski katoličani v Poitiersu, kjer so po najobilnišem načrtu obravnavali jako tehtne stvari, ktere prav v živo poprijemajo sedanje človeštvo. Tu naj omenim koj, kar vzlasti tebe zadeva, dragi „Slovenec“! da je v drugi srenji P. Matthieu govoril o dolžnostih, ktere ima vsak pravi katoličan do časnistva. Na tisuče katoličanov, je dejal, bi rado, da bi katoliško časništvo potegovalo se sploh za nje, toda namesti da bi se naročevali na katoliške liste in jih podpirali denarstveno, prebirajo liberalne umazane liste in jim pomagajo tako, da vedno bolj razširjujejo svoje nečedno rokodelstvo. Katoliški časniki tolikrat pogrešajo potrebnih pomočkov in se po vnanje ne morejo skušati z liberalnimi, presojujejo pa se kar najostreje, kedar koli se pokaže tu ali tam kak tiskarni pogrešek ali kaka druga pomanjkljivost itd.

Drugo veliko zborovanje imeli so od 1. do 4. t. m. nemški katoličani v Freiburgu, kjer so glasili se preslavni govorniki o silo potreb-

nih rečeh. Tu naj omenim spet le to, da so sklenili nasvetovati škofom, naj v načrt bogoslovnih nauk ali vsaj v vstave dubovske sprejamejo tudi nauk o umetnji, poglavitnih njenih pravilih, o njeni zgodovini in o nalogah, ktere sedanji čas imajo posebej duhovni, kedar se zidajo cerkve nove ali pa popravljajo stare itd.

Tretje véliko zborovanje pa bodo od 22. do 26. sept. t. l. imeli laški katoličani v Florenci, kjer se obravnavale bodo enako pomenljive reči, in častni predsednik ima biti ondodni škof sam. — Kdaj kdaj bodo pač tudi katoličani avstrijski zborovali tako skupno in vspešno, ali katoličani slovenski po svojih katoliških in katoliško-političnih društvih v beli Ljubljani, v središču uboge Slovenije, si mislim na Slemškem — Resnicki.

Bilo je v Poitiersu, kjer je o katoliškem zborovanju po nekterih besedah o Franciji, ktera se dobro povzdiga in vživa milo sočutje po Irskem in Angleškem, spregovoril slavni msgr. Nardi na pr.: „Gospóda moja, nekaj prav lepega in blagega je to katoliško zborovanje. Ko bi tudi le samo nameravalo zbirati za cerkev in za blagor svoje očetnjave gorečih mož, da se med seboj spoznajo in si razodevajo svoje vzajemne misli in želje, to bi bilo že velike koristi. Pa je veliko več. Ono je vir dobrih in svetih misli, ktere koj naslednji dan se vé še ne dozoriijo vse, kterih mnoge pa sčasoma gotovo prinesó blagega sadú; ono je lep izraz pogumnosti nasproti toliki slabotnosti; ono je znamenje življenja, ktero se pričinja ali marveč zopet vzbuja. To življenje, gospóda moja, je katoliško življenje, pravo krščansko življenje, t. j. resnica, pravica, pravo, človeški in božji razum. To življenje hočejo zadušiti; ni jih malo, ki so si domišljali in si

še domišljajo ga vničiti. Ljudje ti imajo razna imena: nekda imenovali so se ljubomoderci (filozofi), dandanes imajo petdeset, ali marveč, nimajo prav nobenega gotovega imena. Najnavadniše zovejo se prostomiselnici; toda jaz jim odrekam drugo polovico njih imenovanja. Kajti ko bi res mislili na kodrcijo in divjaštvo, ktero bi nasledovalo po zatrtjem krščanstvu, morali bi, mislim jaz, ako niso zverí, ustrašiti se prepada pred seboj. Toda napuh slepi; strasti, ktere vladajo njih srce, jih mamijo; oni ne sodijo, oni sovražijo. Naj si bode; gospodje ti so, nikar se ne motimo, povsod pri delu, in zbrani v beznicah, v čumnatah ministerskih, na sedališčih postave dajočih zbornic, v pisarnah časninarskih, povsod skušajo z vsemi močmi zrušiti to božje poslopje. Mi pač vemo, da se jim ne bode posrečilo. Ko bi človeška spridenost kaj premogla proti cerkve kamnitemu ozidju, davno že bi ona bila zginila; kajti rad bi videl, ali ti gospodje po svoji najboljši volji morejo biti grozovitniši mimo nekdanjih cesarjev, ali bolj prekanjeni in predrzni kot oni junaki reformacije in enciklopedije. Da, gospodje, ako ne bi imeli božje obljube, zgodovina poslednjih 19 stoletij bi spričevala, da je cerkev neumrljiva.

Toda — ali mar nismo dolžni jo braniti? Pač, gospóda moja! vprvič nikjer ni rečeno, da bode povsod vladala stanovitno, in kar se je zgodilo na jutru in po severni Evropi, dosta je, da nas s skrbijo navdaja. Potlej, gospodje, je tudi naša dolžnost in pravo naše, ki nas k temu pozivate; je glas naše vesti, časti in celó ljubezni do očevine, ki nas naganjajo k temu. To je vzrok, da ste tukaj, da si prizadevate zedinjati se s Francije in vsega sveta dobrimi katoličani. Jez hočete narediti proti onemu groznemu natoku hudega; vidite, da je že dosta

Nravnost v nejeverstvu.

(Dalje.)

Tudi sedanji poganski svet ni brez tacih grozovitnosti. J. T. Pinchon, misijonar in apostolski vikar na Kitajskem nam jih pripoveduje po sporočilu družbe božjega detinstva od leta 1873 str. 20.

Med drugim piše: „Poganski Kitajci imajo vsaj v nekterih krajih navado, svoje za smrt bolne otroke moriti. Verujoči na dušno preseljevanje, si domišljujejo, da bode duša njih otrok po smrti se vrnila, da bi škodovala svoji rodbini. Da bi otroški duši vzeli to nagnjenje in to željo, zgrabijo umirajočega otroka, ga otolčejo, v popir zavijejo in na kako cesto položijo. Prinesli nam so pred štirimi leti deklico, vso raztepeno, z bulami obdano in tako črno, da ni imela za ped zdrave kože. Župnik glavnega mesta jo je krstil, in potem je kmalo v Gospodu zaspala. V 2, 3 mesecih smo sprejeli

12 tacih sirot in jih spravili v nebesa“, piše misijonar.

Nadalje piše ta misijonar: Naši prostomisljaki v Evropi se ne zavečajo, da pišejo pod vplivom krščanske izreje, ko vse sile napenjajo, da bi zatrli zadnjo sled krščanstva. Njih srce je obrazila in požlahnila nježna skrb pobožne matere. Zatorej kažejo neko dobrosrčnost svojega mišljenja, ki izhaja le iz njihove, ne še popolno zadušene vere, akoravno razodevajo zunanje bolj umetno narejeno, kot resnično brezvernost. Res tirjajo krvine vezi, da ima oča ljubezen do svojega otroka; ali te vezi je raztrgala hudobija. Sto let nenravnega življenja pri kakem narodu je dosti, da se pokonča v njem vse, kar je dobrega vložila vanj dobrotljiva roka Stvarnikova. Človek, ki je izrejen po živinskih načelih, poživini se sam. V potrjenje tega pripoveduje misijonar neko dogodbo.

Bliže mesta Tsong-kin-tschau imata dva brata lepo domovanje; eden teh je neoženjen, drugi pa je oča treh otrok. Najstarejši teh

otrok je še-le 9 let staro, prav čedno, brihtno dekle. Mati teh otrok je umrla pred letom. Oča vozi oglje v mesto ter ga večkrat ni doma. Meseca junija preteklega leta pride mož domu in se mu hoče dozdevati, da je zmanjkalo nekaj rajža, za kacijh 75 kr. Zavoljo tega se besno togoti in dolži mlado hčerko, da ga je ukradla. Revica svojo krivdo spozna, obžaluje in jokaje prosi odpuščanja. Vse je bilo zastoj. Strašno jo je oča pretepal, suval ter vso zmlaćeno vrgel v potok, ki je tekkel mimo hiše. Sreča, da voda ni bila globoka. Deklica je kobacala iz vode, ko pride ravno mimo neki popotnik. Revico zagledavši skoči v 3—4 čevlje globoko vodo in spravi siroto na suho. Pelje jo v neko bližnjo prodajalnico. Tam jo sprašujejo, da zvedo vso dogodbo in njeno rodbinsko ime. Peljajo jo v očetovo hišo in skušajo divjega očeta potolažiti. Dal se je pomiriti, opravičeval je svoje grozovito ravnanje in obljubil vse, kar so prosili za njegovo hčerko. Kazal je, kakor bi svojo napačnost zelo obžaloval.

spaćenosti, lažnjivosti, krivičnosti; da mora to nehati ali vsaj zmanjšati se, ker ako bi se še shujšalo, propadli bi v stan tako grozne zmešnjave, da bi prekosil onega ob času Gotov in Vandalov. Kaj je storiti, da uidemo tej strahotni nevarnosti?

Najprej nam je, gospoda moja, poklekniti, in to ste blage volje storili. Na tla ste popadali pred altarjem ter prosili milosti, ne tolikanj zase, marveč za svoje brate, za svoje zmotene sodržavljane, kateri so pa vedno še mesó od vašega mesa, udje iste velike družine; in ko nam je snoči pravil gospod Legentil, kaj ste storili in še hočete storiti na Montmartre, da kaže spominek prihodnjim časom, kako se pokori Francija, tedaj je moje srce tako globoko ginjeno bilo kakor vaše. — Molitev in krščansko življenje najprej; potlej pa beseda. Beseda, gospoda moja, je svet najprej spreobrnila, potem pokvarila; mora ga toraj ona zopet popraviti

Beseda najprej s prižnice, potem v očetovski hiši, po časnikih, dobrih bukvah, dobrih listih; v zlasti pa beseda dobrih učiteljev in dobrih učilnic. Nikar se ne hudujte o tem, da devam vsopred šolo pa prižnico; prižnica brez šole je neplodna, prižnica spolnuje šolo, pa je ne more nadomestiti.

Gospodje! Francija, Belgija, Nemčija, Anglija, katoliška Irlandija in moja Italija so to pač dobro sprevidele; kažejo to zedinjenja k vstanovljevanju katoliških šol in vseučilišč v Lourainu, Londonu, Dublinu, v Lilah, Parizu, Angersu in v po previdnosti božji tolikanj oblagodarjenem Poitiersu. Čast in slava bodi Belgiji, ktera je o svojem času dala prvi vzgled; čast tistim, kateri so znali to posnemati v manj vgodnih razmerah. Poskušala je to tudi uboga katoliška Nemčija. Leta 1862 bili smo na katoliškem zborovanju v Porečji (Aachen); bilo je tam tudi mnogo naših rojakov. Posvetovali so se in sklenili vstanoviti prvo nemško katoliško univerzo v Koloniji najprej, potem v Fuldi. Vi veste, gospodje, kaj se je zgodilo.

Ker nam je priporočena v zlasti previdnost, naj samo rečem, da težavne okoliščine, v katerih se nahajajo sedaj po Nemčiji škofje, duhovni in katoličani sploh, niso jim dopustile izvršiti one osnove. — Sami sprevidite, da v deželi, kjer je 5 škofov, 1800 duhovnov in 34 založnikov ali vrednikov časnikarskih po ječah ali v pregnanstvu; kjer so duhovščini pobrali njih posesti in druge pomočke; kjer so ubogi katoliški vradniki pregnani na granico rusko ali

pa odstavljeni; kjer protestantovska vlada voditi hoče duhovska semenišča, izpraševati duhovne in župnike, ni lahko mogoče, vstanoviti katoliško univerzo.

Dve reči ste, katerih ne smemo zamenjevati: prostost ali marveč pravico, učiti resnico, dobro in pravo, pravico, ktero smo častno si zopet priborili, z rečjo, ktera me z grozo vselej navdaja, t. j. s prosto učitvo. Ta beseda je nevarna, gospodje! ni je nobene proste učitve. Učitelju ni prosto, učiti vse, kar mu pride v glavo, ktera glava utegne biti hudobna; temuč uči naj vede ne le s tankim znanjem predmeta in po pripravnem navodu, temuč tudi v duhu resnice, pravičnosti, spoštovanja do velikih načel, ktera so podlaga človeštva družinstvu. Ne sme mu biti prosto, ukreniti s pota, kateri mu je odkazan po veri in nravi, ali kvariti drago mladost, na ktero se zidajo vse naše nade. Kakor je ni prostosti otrovati ali ostrupiti vode, tako je tudi ni prostosti, motiti duha mladosti in mlada srca kvariti po naukih, kateri se resno potrditi ne dajo. Ni je nobene prostosti, po kateri naj dela se hudo."

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesarica je bila 11. t. m. v Sassetotu jezdé na sprehod padla s konjem, pa se k sreči ni nič poškodovala. 22. t. m. zapusti Sassetot in se čez Monakovo, kjer se bode dva dni mudila, vrne na Dunaj, od koder se bode po kratkem bivanju podala v Gödöllö.

„**Tir. Volksblatt**“ piše, da baron Giovanelli ne sprejme volitve za državni zbor, in priporoča volilcem glasov ne cepiti in enoglasno voliti konservativnega poslanca.

Dalmatinska državna poslanca Lapenna in Keller sta se poslanstvu odpovedala.

Vnanje države.

Ercegovinski vstanek. Iz Cetinje se poroča, da je več voditeljev vstajniških 11. t. m. prišlo prosit Črnogorce, da bi se nemudoma lotili vojske. Reklo se jim je, da naj potrpe in toliko časa čakajo, da se izve, kaj stori srbska skupščina. Tudi črnogorski starašine so bili nedavno pri knezu Nikici in mu prigovarjali, da naj se usmili sobratov in sovornikov ercegovinskih in z vsim ljudstvom hiti jim na pomoč. Pa knez je neki odgovoril, da ima živo sočutje z nesrečnimi in zatiranimi

Ercegovinci, da se bodo pa določbe njegove opirale na zadržanje mogočnejše Srbije in zlasti na sklepe narodne skupštine v Kragujevcu. „Pol. Cor.“ se vsled tega za trdno nadja, da je s tem nevarnost vojskina odstranjena ali pa vsaj jako oddaljena. Upamo pa, da se ta nadeja nasprotnikov slovanskih ne bo vresničila in da se sobrati naši ne zanašajo zastoj na Črnogoro. „Glas Crnogorca“ z nova povdarja odločnost vlade črnogorske in N. W. Tgbl. se 10. t. m. iz Belega grada telegrafuje, da vojni minister črnogorski, vojvoda Plemenac, je imel 10. t. m. priti na Dunaj, da bi kakor mislijo, naznanil pričetek vojske.

Turška se močno pripravlja na vojsko in je oborožila celo Črkese, ki so nedavno iz Kavkaza preselili se v Bulgarijo. Vsled tega se je Srbska pritožila pri vladi turški, ki je pa zagotavljala, da nič hudega proti Srbiji ne namerava. Zarad večje varnosti pa vendar hočejo Srbi pri Aleksinacu zbrati 40.000 mož.

Posredovalna komisija bode svoje obravnave najbrže nadaljevala v Dubrovniku, kamor je te dni prišel tudi c. namestnik baron Rodić. Bodo li tuji konsuli kaj opravili ali ne, se še ne ve. Turška vlada jim odreka pravico pogajati se z vstajniki in jim naklada posel prigovarjati Ercegovincem, da naj pritožbe svoje izročujejo edino le komisarju turškemu. Jutri se imajo sniditi v Stolacu in Serveru-paši poročiti, kaj so opravili. Če ta poročila ne bodo ugodna, hoče Server-paša objaviti oklic, v katerem bode obljubil, odpraviti nepravščine, in določil čas, do kterega se morajo vdati. Ker je iz vsega razvidno, da Turška za posredovanje tujih konsulov nič kaj ne mara, ji list Andrassy-jev P. L. odgovarja, da konsuli nimajo le pomiriti vstajnike, ampak da bodo preiskovali njihove pritožbe; in če bodo videli, da so te opravičene, potem Turčija nima opraviti z uporom nepokornih podložnikov, ampak z zahtevami cele Evrope, ki jih bode vzela v svoje varstvo.

General Stratimirovič je po nekem beligradskem poročilu v soboto 11. t. m. z mnogoštevilno vojno vstajnikov odmarširal, pa ne vejo kam. Za prvega adjutanta je imenoval sina od l. 1848 sem znanega generala Kričanina.

Poljaki se Srbom ponujajo, da hočejo osnovati prostovoljske čete. 8. t. m. so v Beligrad došli 4 na Nemškem vlti risani topovi.

Pri Gradiški so se 10. t. m. topli vstajniki in Turki. Vodja vstajnikov, hajduk Pepika, je v bitvi padel. 11. t. m. so kristijani

Vljudno se poslovi od tistih oseb, ki so mu pripeljali hčerko.

Zdaj zapre hišne duri, vnovič pesti in pretepa neusmiljeno ubozega dekleta, ter ga zopet sune v tisto vodo, misleč si, da zdaj bo gotovo tam utonilo. Motil se je. Dva človeka sta delala na bližnjem polji in zapazila vse to. Brž pritečeta na pomoč, izlečeta otroka iz vode in ga neseta županu bližnjega mesta. Brž pokličejo zdravnika, ki je deklico srečno pripravil v zavednost. Potem nesó deklico v v molivnico, ki jo imamo mi v tem mestu. Neka dobra duša se je deklice usmilila in mu obleko dala. 20 dni potem pridem jaz v mesto, piše misijonar, dobil sem deklico v dar in zdaj veselo živi v naši sirotišnici za otroke.

Vrnimo se k prejšnjemu premišljevanju. Ali so morda poganski modrijani hudo oporekali v imenu človečanskega sočutja zoper grozovitnosti, ki so zadevale otroke? Ne, ampak vse opisane ostudnosti jim so bile prav pametna, modra naredba. Plutarh piše o slabotnih otrocih: „Da taki otroci žive, ni dobro ne

za nje, ne za državo.“ Seneka piše o jezi in pravi: „Ubijemo steklega psa, nevarnega vola; svoje otroke pa potopimo, ako pridejo na svet slabotni in popačeni. To ni jeza, ampak modrost, ako se znebimo stvari, ki ni za rabo.“

Bodi si tedaj otrok, suženj ali starček, bil je zaničevan kot nič vredna stvar; in to ne iz nagle jeze, ampak prav s premislekom, iz modrosti in najostudnejše samopridnosti, ki jo je vdihnil v človeško srce „morilec od začetka sveta.“

Premišljujmo, kako je preziralo in črtilo pogansko modrijanstvo, ki je največ vplivalo na nravnost, delalni stan, rokodelce in druge delalce. Eden najmilosrčnejših nejeverskih učnjakov, Ksenofont, zove člane delalnega stanu sodrgo valjalcev, črevljarjev, zidarjev, kotlarjev, branjevcev; pri tacih ljudeh, pravi, je doma le splošna nerednost, spačenost. Njih življenje je surovo, pravi Aristotelj; na krepost pri taki druhalu še misliti ni. Delavec potem takem ni pošten človek.

Celo Sokrat govori po Platonu: „De-

lavci in rokodelci nimajo prilike, samih sebe spoznati; njih posel je toraj sramoten, za poštenega moža nikakor pristojin.“

Enako je mislil Ciceron. „Preprosti in grdi so vsi tisti ljudje, ki jim plačujemo delo in ne umetnosti. Delalci so že po svojem opravilu zaničljivi ljudje, v njih delavniščinah ne more biti nič žlahnega.“

Pač žalostno. Rokodelec biti, je že samo na sebi sramotno; nič lepega se ne more misliti o njem. To je bil sad poganskega modrijanstva; tako spačeni, nečloveški nauki so se razširjevali v razsvitljenem veku Rimske in Atenske slave! Krvavo je potrebovalo ubogo človeštvo milejših dni, žlahnejšega modroslovja. Zato se je Sin božji včlovečil, delavec postal, da bi podučil človeški napuh, kaj je revež, kaj je delavec.

Tak je bil svet pred krščanstvom. Tako je mislil, čutil i živel.

(Dalje sledi.)

napadli Turke med Trebinjami in Bilkimi in jim vzeli 80 konj otovorjenih z živežem, še preden so trebinjski strelci Turkom prišli na pomoč. Turški vojaki silno trpé, ker morajo vedno sem ter tje marširati in nikjer nimajo pravega počitka.

„Glas Crnogorca“ 13. t. m. méni, da se bo srbska skupščina odločila za vojsko, katero zahteva ustaja pa prihodnost in korist srbskega naroda; narod bi z navdušenjem sprejel ta sklep, zlasti pa Črnogorci, ki so zmerom pripravljene združeni s Srbi pričeti vojsko. Ker se ministerstvo Ristićevo obotavlja, je mogoče da bode moralo odstopiti. Vstaja v Bosni se močno širi in te dni so vstajniki dobili 2000 pušk, ki se od zadej bašejo.

„Ruski Mir“, glasilo carjeviča, nabira darove za Ercegovince in prigovarja Rusom, da naj se kot prostovoljci vdeležé vstaje.

Srbski knez Milan je bil pri povrnitvi iz Kragujevca v Belemgradu slovesno sprejet. O skupščini se čuje, da predsednik njen močno agitira za vojsko s Turki.

Špansko ministerstvo je odstopilo in Jovellar je sestavil novo ministerstvo, v kterega Canovas ni hotel vstopiti, ker hočejo za prihodnje Cortese vpeljati splošno volilno pravico.

Izvirni dopisi.

Iz Brezij, 13. sept. — Gorenjska, mati škofov zala, je obhajala pretekli teden veliko veselje, ker videla je pri sebi tri slavne škofove. Milostljiva knezoškofa krški in lavantinski sta se pripeljala v ponedeljek o pol dne v Lesce, od koder so se prvi po železnici naravnost dalje v Beljak in od tod v Celovec, lavantinski pa k blejskemu jezeru podali, ker so želeli ogledati nekoliko lepih krajev gorenjskih. V sredo na malega Šmarna dan zjutraj so maševali pri D. M. na jezeru, in opoldne se odpeljali do Kranjske gore; od tod so šli h krasnim jezerom pod Mangartom. Zvečer so spali v Kranjski gori, drugo jutro ondi maševali, ter se odpeljali dalje čez Koroško proti domu.

Namen teh vrstic je vzlasti nekoliko obširneje popisati popotvanje prevzvišenega kneza nadškofa goriškega, Andreja Golmajerja, po naših krajih. Ko je bilo slišati, da bodo prišli prevzvišeni gospod v Radolico, svoje rojstno mesto, in na Brezje ter bodo malega Šmarna dan ondi maševali, je to zaslovelo po vsem Gorenjskem in vse je hitelo skupaj videti premilostnega metropolita in rojaka, ter prejeti njihov vikši-pastirski blagoslov.

V torek proti večeru so sprejeli prevzvišenega kneza nadškofa gospod Ignacij Mali, o. gl. sežanski in lastnik gradu Podvinskega v Mošnjah, pri katerem, kot sorodniku, so si izvolili visoki gospod stanovati in dvakrat prenočiti, pa g. dekan begunjski in župnik mošenjski na Dobrempolji, ter jih spremili med gromečim strelom in veselim slovesnim zvonjenjem v Podvinski grad. Po kratkem oddihu so se podali prevzvišeni knez in nadškof v farno cerkev sv. Andreja, svojega patrona, ki je bila praznično opravljena in razsvitljena, in pred katero je čakala šolska mladina z zelenimi vejicami in obilno farmanov, katerim so potem blagoslov s presv. R. Telesom podeliti blagovolili. Pred gradom in cerkvijo so stali maji in slavoloki s primernimi napisi.

Drugo jutro, na praznik rojstva D. M., so se peljali prevzvišeni knez in nadškof ob osmih na Brezje k Mariji pomagaj maševat. Poleg znamenja, pri katerem se zavija od velike ceste stranska na Brezje, je bil napravljen slavolok

in na lopi pri vходу pred romarsko cerkvijo Marije pomagaj med maji latinsk pozdrav z letnicami: Intro lens a Ve arChIpraesVL eX-CeLLentIssIme AnDrea!

Cerkev je bila natlačena z romarji, da je bilo z lepo in z grdo komaj toliko prostora narediti mogoče, da so prevzvišeni knez in nadškof mogli v njo in do oltarja Marije pomagaj, kjer so potem tiho sveto mašo imeli in molili še pri naslednji maši monsgr. Janeza Globočnika. Ogledovali so potem, kolikor je bilo zavolj neznane gnječe mogoče, oltar in zaobljubljene podobe v kapelici Matere božje, katerih veliki množini so se čudili, ter nam naročevali, da naj čudeže, ki se godé, sporočamo višji duhovski gosposki, ki naj jih potem preišče, in kar je gotovih, cerkveno potrdi.

Po opravljeni pobožnosti je bilo težko iz cerkve priti, kajti natlačena je bila, da se še skoraj ganiti ni bilo mogoče. Vendar se je polagoma začel delati dušek pri velikih vratih in jeli smo se pomikati po cerkvi — prevzvišeni vikši pastir blagoslovljaje. Kar jih vjame neka ženska za roko jo poljubiti in zdajci so si jo podajale romarice iz roke v roke in poljubovale posvečeno nadškofovo roko, da so morali prositi: „pustite me, pustite me, da vas bom mogel blagoslovljati“. A ni bilo mogoče roke otepi pred pobožnim ljudstvom, dokler se ni postavil duhoven na desno in branil prevzvišenega gospoda. Skozi vrata stopivši pod lopo, so premilostni nadškof stopili na ondotno leco, in neštevilne množice romarjev so veselo zašumele videti svojega metropolita, ter so prejele škofov blagoslov. Ljudje bi bili radi pokleknil, a ni bilo mogoče; stali so na tesnem kakor zagozdeni ne le ob cerkvenem obzidju ampak tudi po bližnjih potih in tratah okoli cerkve, da ni bilo videti družega kakor glave, in je bilo komaj mogoče še le po ovinkih pripeljati prevzvišenega gospoda do kočije. Pripravljen je bil v sosednji gostilni zajuterk, a ljudje so bili po hiši in veži vse tako zarinili, da ni bilo mogoče va-njo priti, in so se morali tešč odpeljati premilostni nadškof. Poklonili so se jim kot svojemu metropolitu poprej še sosednji duhovni pastirji, mestni župnik radolški, župnik ljubenski, dobravski, oviski in kovorski; nekteri so pririli v cerkev, da so pri sv. maši azistirali, drugi so morali pred cerkvijo počakati, ker va-njo niso mogli. Ljudstva je bila neštevilna množica; pred tremi leti na sv. Ane dan, ko je bila procesija za sv. Očeta in se je bilo sošlo štirinajst fara, je bilo ljudi veliko, a mnogo mnogo tisuč jih je bilo zdaj še več.

Pri naslednjem velikem sv. opravilu je imel pridigar lepo priliko poslušne romarje opomniti velike sreče tistega svetega dneva za sosesko Breško, za faro Mošenjsko in za vse pobožne romarje, ker poleg splošnega veselja, kterega po besedah sv. cerkve rojstvo D. M. je oznanilo vesoljnemu svetu, se oni še posebej veselé, da so tisti dan počastili Marijo, pomoč kristjanov, in se njenim prošnjam priporočati, med njimi bili slaven mož, velik g. prečastit škof sv. cerkve, — prevzvišeni knez in nadškof Goriški, naš metropolit, kateri imajo pod seboj štiri škofije, tržaško, poreško, krško na otoku in našo ljubljansko, vredni naslednik sv. Hermagora, aposteljna naše dežele na sedežu nekdanjih škofov Oglejskih premilostni gospod dr. Andrej Golmajer, ki so bili rojeni pred 78 leti v bližnji Radolici, čez 53 let že opravljajo neomadežano daritev nove zaveze in čez 20 let nosijo težko butaro vikšega škofovega pastirstva, ter so ravno v nedeljo poprej v Ljubljani posvetili naši škofiji novega

knezoškofa, milostljivega dr. Janeza Krizostoma Pogačarja. Te sreče dobri farmani in pobožni romarji nikdar pozabili ne bodo, temuč pripovedovali jo bodo svojim otrokom in rod za rodom jo bo pomnil. Vsak je bil vesel, kdor je mogel biti tisti dan na Brezjah.

Popoldne ob štirih so se podali prevzvišeni knez in nadškof v rojstno mesto Radolico, kterega že čez 39 let niso bili videli, in kjer so jih radostno in navdušeno sprejeli z mogočnim strelom, častitljivim zvonjenjem, obilnimi maji in slavoloki. Prva pot je bila v cerkev, pred katero so jih sprejeli mnogoštevilni farmani in njim na čelu duhovščina, c. k. okrajni glavar Avgust pl. Wurzbach, mestno občinsko predstojništvo, oba grofa Thurna in drugi odlični gospodje. Po opravljeni molitvi so ogledali zakristijo, vso prenovljeno lepo gotiško cerkev, nekoliko časa v tihi molitvi postali pred krstnim kamnom ter potem ginjeno spregovorili: „t u k a j sem bil krščén.“

Iz cerkve so šli najprej v grajščino odzdravljat okrajnemu glavarju in grofoma Thurnoma, potem v farovž, kjer je bilo pripravljene nekoliko malice in kmalo dalje na pokopališe na Gradišu, kjer počivajo njihovi ranjci starši in brat. Pomolili so v ondotni kapeli, pogledali nekoliko tudi po pokopališu nagrobni spominek svojih staršev, potem pa vrnili se v mesto, ter šli pogledat svojo rojstno hišo pred mestóm, katero so darovali mestu za napravo ubožnice za domače siromake, kar priča ploša nad vratimi vzdana za vedni spomin z napisom: „Ubožnica vstanovil dr. Andrej Gollmajer Knez Nadškof Goriški 1869. Kuhinjo in vse za stanovanje pripravljene sobe so prevzvišeni darovatelj natanjko ogledali, bogato obdarovali tam prebivajoče reve, ter potem se poslovili od Radoličanov in skozi grajšinski vrt se podali k vozu ter se odpeljali. Vsa Radolice je gledala za njimi s srčnimi željami: da bi le še kdaj in kmalo spet prišli k nam.

Prenočili so spet Podvinom in drugo jutro, t. j. v četrtek, odpeljali se k Blejskemu jezeru. Nikdar ne bomo pozabili srečnih ur, ko smo imeli častitljivega prevzvišenega gospoda med seboj. Spremlja naj jih po vsih njihovih potih varstvo Marije, ki jo kličemo: „Pomoč kristjanov!“ —

Iz Šmartna pri Kraju. 10. sept. Ker si, dragi Slovenec, že mnogokrat svojim čitateljem o šolstvu in sploh o razmerah učiteljev poročal, povej tudi, kako marljivo naš č. g. župnik J. Krašovic, zraven velikih skrbi pri cerkvi in novih zvonovih, ki jih v kratkem dobomo iz dunajskega Novega mesta, skrbé tudi za lepo odrejo mladine v šoli. Posebno pa se imam v imenu šolske mladine zahvaliti našemu č. g. katehetu Blažu Šokliču za lepo podporo naše krajne šolske bukvarnice, ker so iz lastnega žepa pri Mohorjevi družbi našo šolsko bukvarnico za prejemo družbenih knjig naročili in pa da so toliko udov pridobili za Mohorjevo družbo. Za letos smo bukve že prejeli, ter brali v koledarjevem imeniku ogromno število družnikov naše fare, ki jih je razun Šentvida na Dolenjskem, na deželi naj več. Hvala tudi drugim šolskim dobrotnikom! B. Šokliču za to slava!

Od Drave, 11. sept. (Žusemski klin z dravskim klinom.) V „Slovcu“ od 9. sept. štev. 106 se je oglašil žusemski srenjski predstojnik gosp. Miha Žlof gledé tamošnjih farnih razmer. Potrebno se zdi pisatelju omenjenega gospoda opomniti, da ni v štev. 100 „Slov.“ zopet fare ali prav za prav enostranskega g. dopisnika grajal, kajti ni takrat drugokrat, ampak še le prvokrat zastran tamošnjih raz-

mer za pero prijel, ker so mu tisti kraji dobro znani, dopis v „Slov.“ štev. 98 pa je čisto enostransk. Kdor misli močen klin zabiti, kakor si je tisti gosp. v štev. 98 „Slovenca“ mislil, da ga je zabil, se mora okoli ozreti, ali mu kdo za hrbtom ne stoji, ki bi utegnil klin izbiti. Ker pa tisti gosp. dopisnik tega storil ni, se je vrezal. To si naj zanaprej vsak za ušesa zapiše, preden bo o mastnih duhovskih službah kaj abotnega v „cajtenge“ pisal, kajti duhovniki — ne drugi — vedó, kaj oni dobrega imajo in kje jih čevelj tiščí. —

Da bi moral kak dopis zastran Žusema ravno od Drave biti, češ, da bi se niti v Žusemu niti kje v sosednjih farah človek ne našel, ki bi se drznil tako očitno ugovarjati, v tem se gospod Žlof moti, kajti duhovniki niso nikjer babe, ktere se mokre veje bojé, in ki bi si zategadelj ne upali komu resnice v kakem časniku očitno povedati, ali bi morebiti še celó pred kakim srenjskim predstojnikom na kolena popadali, kakor Turki pred pašo ali malikovalci pred svojim malikom. In ker g. Ž. prav razločiti ne vé, kdo je predrznež in kdo ni, mu mora pisatelj tudi to povedati. Predrznež in lažnjivec ob enem je po mnenji pisateljevem tisti, ki očitno po časnikih laži trosi; ker pa pisatelju dozda še nihče dokazal ni, da bi se bil kedaj po časnikih zlagal, akoravno že več let v razne časnike piše, ni pisatelj predrzen in lažnjiv, ampak resnicoljuben. Predrzen je v očeh vsakega poštenega in pametnega človeka tisti, ki duhovniku oponaša, koliko v denarjih dobiva, koliko zberači itd., o tem pa besedice ne črhne, kakošne stroške da duhovnik ima, kakor je gosp. dopisnik v štev. 98. „Slovenca“ storil. Predrzneži so tisti liberalizma pijani ljudje, ki pri vsaki priložnosti kvasijo, kako bogati da so duhovniki, pa jim še toliko ne dajo, kolikor bi si v oko natrositi ali za noht dejati zamogli. To ve pisatelj iz lastne skušnje in mu tega dohtarji in notarji celega sveta ovreči ne morejo, kajti ima tehtnih dokazov toliko pri rokah, da bi se jih vsak advokat vstrašil, ker je bil pisatelj že na raznih krajih kaplan. Naj je pa pisatelj tudi samo kaplan in nič več — gosp. Ž. misli, da je kdo drugi — naj se gosp. Ž. ne čudi, ako je pri vsem tem vendar-le gospodu v „Slovenca“ ugovarjal, kajti imamo v Avstriji tiskovno svobodo, po kateri se sme v posebnih okoljščinah komu resnica povedati, ko bi bil tudi kaj več, kakor je gospod dopisnik v „Slov.“ štev. 98, in če n. pr. v državnem zboru celó ministrom poslanci ugovarjajo, zakaj bi se pa takemu enostranskemu dopisniku kakega časnika ugovarjati ne smelo, če mršavo piše? Mimogrede se naj še opomni: ker gospodu Ž. ni prav, da je pisatelj g. dopisniku iz Žusema ugovarjal, naj pa on kaplanu ugovarja, če mu je kos. Prosta mu pot! —

Pisatelj tudi omenja, da ni hotel nobenega gospoda ostrašiti, naj bi za Žusem ne prosil, kakor gosp. Ž. misli, ker dobro ve, da se tisti gospodje bregov ne zbojijo, kateri imajo dosti telesne moči za nje; pa to je že od marsikterega duhovnika slišal, naj bi se duhovnikom kruh ne jemal in dohodki ne krčili, in to že zategadelj ne, ker mora duhovnik mnogokrat zastonj pisariti, kar je se ve da zopet samo duhovniku znano in ne kakemu škricu. V tem ko na primer srenjski gospod predstojnik navadno svojega pisarja ima, kterege iz srenjske kase plačuje (Gemeindengesetz für Steiermark § 28, IV. Hauptstück), nima župnik nobene takošnje kase, iz ktere bi za „šribarja“ denar jemal, ampak mora vse sam storiti, ako nima kaplana ali mu tisti ne utegne pomagati, in k

temu še mora za črnilo, papir itd. iz svojega žepa skrbeti in drag čas za takošnje posvetne akte zgubiti. Vse to pisatelj dobro ve, ker je že mnogokrat kaj namesto kakega župnika ali kakega srenjskega predstojnika za državo pisal. —

Konečno še pisatelj pove, da je jako vesel, ker je srenjski gospod predstojnik iz Žusema izjavil, da so Žusemci izvrstnega gospoda dobili, kterege je vsa fara srčno vesela. K vsej fari se prišteva v prvi vrsti, brez dvoma, srenjski gosp. predstojnik, in ker je po tem takem tudi on novega gospoda vesel, gotovo ne bo tako ravnal, kakor tisti trije srenjski predstojniki in pisatelju osebno znani nemškutarji, izmed kterih je bil eden v konjiškem, drugi v slovensko-bistriškem in tretji v mariborskem okraju o svojem času ljudem prepovedal, da naj nič duhovnikom ne dajo, kar se ve, da ni obveljalo, ker niso imeli k temu pravice in je katoliško slovensko ljudstvo rajše narodne duhovnike, kakor pa nemškutarško-liberalne srenjske predstojnike poslušalo. Zategadelj želi pisatelj za Amen novemu gospodu dukovniku na Žusemu, gospodu srenjskemu predstojniku in vsem poštenim Žusencem srečo in dolgo življenje, vsem norcem pa pamet, ki še le takrat sprevidijo, da je duhovnik siromak, ko umrje in se njegove lozne srajce in raztrgane hlače prodajajo, kar je pisatelj že par krat sam videl in slišal. —

Domače novice.

V Ljubljani, 16. septembra.

(Postava o učenji slovenščine na ljubljanski viši realki), ktero je sklenil kranjski deželni zbor nemčurski stranki vkljub, ni zadobila cesarjevega potrjenja. Dokler bo to ali enako ministerstvo na krmilu, ga menda ne bo zadobila nikoli, dasiravno bi bila silno koristna in potrebna. Tudi za nižo kmetijsko šolo na Dolenjskem obljubljenepodpore ministerstvo dozda še ni ukazalo izplačati.

(Bogoslovne šole) se pričnó 1. oktobra.

(Za kočevsko gimnazijo) ministerstvo ni imenovalo nobenega kateheta, ampak je določilo, da za l. 1876 ostane pri sedanjem provizoriju.

(Iz seje deželnega odbora 7. in 11. sept.)

Pritrdilo se je predlogu krajnega in okrajnega šolskega sveta, da se Jurij Adlešič definitivno potrdi za nadučitelja na vipavski ljudski šoli, na protest nekterih odbornikov vipavske občine pa odgovorilo, da po dotični šolski postavi nima občinski odbor, ampak pomnoženi krajni šolski svet besedo o oddajanji učiteljskih služeb. — Pritrdilo se je dalje šolskima svetoma, da za definitivnega učitelja na ljudski šoli v Borovnici pride Franc Papler, sedaj učitelj v Polhovem gradcu, — učitelj M. Kračman, pa za definitivnega učitelja na ljudski šoli v Žalni. — Obrtnijski šoli v Ljubljani se je iz deželne Franc-Jozefove ustanove za leto 1875 dovolilo 200 gold., obrtnijski šoli v Novem mestu pa izjemno za 1875 leto 400 gold. — Predlogu pomnoženega krajnega šolskega sveta, da se služba 2. učitelja v Mokronogu odda Karolu Kaligerju, je deželni odbor pritrdil, predlogu o oddaji službe za 3. učitelja pa ne. — Primarij dr. K. Bleiweis in deželni inženir Fr. Vičl sta se danes podala na pot, da ogledata več avstrijskih družih norišnic na Nemškem in v Švici.

(Zasežen) je bil včeraj zopet „Slov. Narod“ zavoljo uvodnega članka in pa nekega iz nezasežene „Politike“ ponatisnjena sestavka. Gosp. Ahčin je priden, to se vidi.

(Gorelo) je v torek zvečer na ljubljanskem močvirju, menda „pri lipah.“ Ta krat „gasilci“ vendar niso šli gasit — n. pr. na Ježico.

(Nesreča.) Kočevski poštni pot je ob ovinku pri Rožnih ulicah povozil staro ženo, ktero so zelo poškodovano v bolnišnico prinesli. Je pač tudi res čudo, da se na tem ovinku ne zgodijo bolj pogosto nesreče, kajti ulice so tako narodne in ozke, da če se dva voza srečata, se ne moreta drug družemu ogniti. Hic, Rhodus, sl. mestni magistrat.

Eksekutivne dražbe.

18. sept. 3. Jože Krašna-vo iz Budanja (769 gl.) v Ipavi. — 2. Jan. Bikovnik-ovo iz Žigmaric (400 gl.) v Ribnici. — 2. Ant. in Marije Okorn-ovo iz Metlike (700 gl.) v Metliki. — 1. Jože Petrovc-ovo iz Srednje vasi (8865 gl.) na Vrhniki. 20. sep. 3. Jan. Korošič-ovo iz Lepenč (2053 gl.) v Radoljci. — 2. Fr. Lavrič-ovo iz Krtine (1379 gl. na Brdu. — 2. Miha Debelak-ovo iz Topola (1600 gl.) v Ložu. — 2. T. Cesar-jeva zapuščina Moravčah (1400 gl.) na Brdu. — 3. Reze Rupert-ove v Krškem (1272 gl.) v Krškem. — 2. Andr. Vernig-ovo v Ljubljani.

Telegrafične denarne cene 15. septembra.

Papirna renta 70.45 — Srebrna renta 73.85 — 1860letno državno posojilo 112.65 — Bankine akcije 931 — Kreditne akcije 214.75 — London 111.75 — Srebro 101.80. — Ces. kr. cekini 5.29. — 20Napoleon 8.91.

Dijaki

(73—1)

veči in manjši, se sprejemajo na stanovanje s hrano in brez nje v ključarskih ulicah št. 254, III. nadstropje.

V Andr. Schreyer-jevi

prodajalnici železnega in galanterijskega blaga v špitalskih ulicah je posebno velika zaloga sledečih reči:

Posebno lepi nagrobni križi krasno pozlačeni od 6 do 50 gl.

Mlinske žage iz angleškega vlitiga jekla.

Tesarske in mizarske žage.

Kotli iz kotlovine (kufra), graško delo za vzdlati.

Kotli iz vlitiga železa, drže od 20 do 120 bokalov.

Mlinski stekli in grebeni.

Šine, podvozi, puže, lemeži in vse druge sorte železa.

Peči in hranilna ognjišča (Sparherde) s kositarja ali vlitiga železa.

Vratca in ražnji za-nje.

Lonci, kozice in vse sorte kuhinjskega orodja.

Kositar s cinka za strehe, tudi črni železni kositar.

Vsake sorte pile in rašplje, kline za oble, svedri in vse drugo enako orodje za mizarje in tesarje.

Ključavnice in obešalnice z vsem, kar gre zraven.

Lopate, rovnice, matike, gnojne vile, branji zobje, coklje, podkove in verige.

Velika zaloga cvekov iz drata in žebeljev.

Novo cementirane stalne in decimalne vage vsake velikosti.

Novi cementirani tehtniki (uteži) iz mesinga v škatljicah mešani.

Novi cementirani tehtniki iz vlitiga železa od 1/2 do 20 kilogramov.

Nova literska mera za tekočino iz kositarja, in za suhino iz kositarja ali lesa.

Vsake sorte noži in villice, žlice in zajemalnice (šeflje), britve in škarje, nožiči za peresa, tase lepo malane, svečniki, možnarji in gladniki, venci iz pleha z rožami za grobove, okovi za mrtvaske truge, podobe svetnikov za molitvene bukvice in v okvirih, rožni venci, križci in svetinje, albumi, listnice, smodčnice, lovske in popotne torbice in denarnice.

➡ Za sv. Miklavža in božič: ➡

Največa zaloga otroških igrač od 2 kr. do 20 gl. na zbir, prodaja se na drobno, pa tudi na debelo trgovcem in kramarjem.

Naročila se izvršujejo po železnici, ali pa po poštnem povzetju, za dobro blago se daje poročstvo.

Spoštovanjem

(67—3)

Andrej Schreyer.

Natisnili Blažnikovi dediči v Ljubljani.